

Életbölcselete választékos, pedánsan józan és modernizű, a szónak mindkét értelmében. Néha valami átfinomult s megkeresztelt moira-kultusz is kicsendül sorai közül. A férfi és a nő emberi és etikai kapcsolatát a hüpermodern fel-fogás szokványos módján állítja be.

Márai kétségtelenül egyik legtehetségesebb művelője az intellektuális célzatu magyar szépirodalomnak. Így tehát a Sirály c. könyve bölcsele hangneme, szellemi atmoszférája és tárgyalási hangulata folytán csakis az érettebb ifjúságnak való. Mélyrenézö lélektani fejtegetései és elvont problémaoldozásai u. i. fejlettebb olvasói érzeket: olvasási kulturát kívánnak.

Nehéz fajsúlyú olvasmány; inkább eszméltető könyv.

Visy József

Kövessy Jenő, Számolás és mérés a mindennapi életben. Szent István Társulat kiadása. 1943. füzve. 283 oldal.

E munka első kiadása a „Magyar Népművelés Könyvei“ c. sorozatban jelent meg évekkel ezelőtt. A páratlan népszerűségnek örvendő könyv rövidesen elfogyott. Örömmel üdvözljük Kövessy most megjelenő könyvét új köntösében, bővült tartalmával.

A mindennapi élet számolási, mérési anyagát dolgozza fel a szerző. A legegyszerűbb eszközökkel törekszik a legszükségesebb számolási és mérési anyag coportosítására. Helyes és nagy gyakorlati érzékkel válogatta össze könyvének anyagát. Nincs benne sem több, sem kevesebb, mint amire szükség van. Nagy előnye ez könyvének.

A számokról és mértékekről szól a munka első fejezete. Az alapműveletek ismertetése után a közönséges törtékekkel való műveleteket ismerteti. A következőzetési számítások, arányos osztási feladatok, százalék és a vele kapcsolatos számítások mellett a gyakorlati életből vett példák segítségével mutatja be az ötvényekre és pénzekre vonatkozó számításokat. Külön fejezetben foglalkozik a kamat és az ezzel kapcsolatos számításokkal. Könyvének első részét a gyakorlati élet köréből vett számításokkal (mezőgazdasági számítások, ipari számvetés, vasúti és postaforgalom stb.) és az egyszerű könyvelésre vonatkozó ismeretekkel zárja le.

A könyv második része a mérési anyagot öleli fel. A vonalak, szögek és az egyszerű síkidomok ismertetése mellett a kerület- és terület, valamint az általánosan ismertebb és gyakorlati jelentőséggel bíró testek felszínének és köbtartalmának kiszámítását találhatjuk meg.

Kövessy Jenő könyvének nagy értéke, hogy az ismeretanyag közlése mellett az anyag átnyújtásának, a rávezetésnek módozatait is bemutatja egyszerű, világos és a mindennapi élet köréből vett feladatokon. Minden tanítónak hű segítöje és támasza lesz a könyv a népiskolai számolás és mérés tanításánál éppen úgy, mint iskolánkivüli tevékenységnél, legyenek azok akár népfőiskolák, ezüst-, aranykalászos vagy általános ismereteket nyújtó tanfolyamok.

Kövessy Jenő régen várt könyve minden bizonnyal rövidesen igen nagy népszerűségre fog szert tenni és minden tanítónak nélkülözhetetlen segítőtársa lesz.

Németh István

Dr. Zsámboki László, Elménytanítás. Ujvidék 1943. 78 lap.

Tanári hivatása magaslátán álló nevelő adja tapasztalatai legjavát e kis könyvben. Nem akarja tudományos színbe öltöztetni mondani-valóját; amint

kapta az élettől, a tapasztalatokból, úgy akarja átadni tapasztalás céljából. Vizsgálja a gimnázium célját az Utasítások, a tudomány, a főiskolák szempontjából. Nem az a fontos, mennyit tud a tanuló, hanem mennyit ért. „A mennyiségi tudomány helyébe kerül a minőségi.” „Magolni.” „biflázni” még a legalsó osztályokban sem szabad, mert az adatgyűjtés, az elrendezés, „a felépítés” párhuzamosan halad és egymásnak nem mondanak ellent. Végcél: a tanulók „tudjanak az értelmi világ birodalmában önállóan járni.” Az élménnytartás fontossága a gimnázium megismert igazi céljából következik. Vizsgálja a módszert. Fontos az érdeklődés felkeltése és hogy az érdeklődés a tárgyra vetődjék. Indítsa ez meg a tanuló öntevékenységet. Az élménnytartás „állammódszerre” vált, de sok az elvégzendő anyag. Ma már kétségtelen, hogy a pozitívista irány a múlté. A tanárnak születnie kell pályájára; ha nincs benne intuíció, rátermettség, hiába tanulja a módszert, élményszerűen nem fog tanítani.

Milyen legyen az élménnytartás a gyakorlatban? Egy-két példával kísérli meg az elmélet illusztrálását szerzőnk. Az I., II. és III. osztályos földrajzból ad „óraleírásokat”, majd az V.—VIII. osztály történelem anyagából és végül az V. osztályos honvédelmi ismeretekből. Nem óravázlatok akarnak ezek lenni, nem is teljes és részletes leírásai az órán történeteknek, hanem „egy rövid függőnyszéthúzás azon pillanatban, amikor az Élmény megszületik.” Különösen sikerült az V. osztályos történelem: A középkor társadalmi című fejezetét tárgyaló óra filmszerű bemutatása oktatófilm nélkül, mert hiszen történelmi tárgyú filmünk alig van. Az anyag elmélyítését, élménnyetételét az összefoglalások kiválóan segítik elő. Itt építhetjük fel a mult színes épületét. A helyesbítési óra is gyümölcsözővé válik a jó tanárnál.

Az élménnytartás és nevelés szoros kapcsolatban állnak. Szétválaszthatatlanok! A jó tanár mindig nevelő is volt. Hiszen a tananyagban rejlik a legnagyobb nevelő érték. Aki ezt nem aknázza ki, az nem jó tanár. Munkás, dolgoz órakat! De legyen derű! Ma már — hála Isten — sok a jó tanár, akik szerzőnk útmutatását szívből követik és helyeslik. Az élményrevadászás nem lehet cél, csak eszköz. Nagy baj azonban, hogy tankönyveink „nem nagyon ideálisak az élménnytartás szempontjából.” Szerzőnk iskolapolitikai felfogásával nem mindenütt értünk egyet. Ez azonban érdemeit nem csorbítja és igazán hálásak lehetünk iránta, hogy ilyen szép csokorba gyűjtötte lelke virágait. Hiszünk, hogy — különösen kezdő — kartársaink szívesen forgatják ezt a kis könyvet és útmutatásai nyomán élmény lesz számukra és tanulóik számára is tanári munkájuk.

Niklai Ferenc

Dr. Tizsart Antal, Szeplőtelen magyarság. — Irónak, olvasónak. Budapest, 1943. 193 old. Studium kiadás.

A-magyar nyelv és helyes beszéd (írás, kiejtés) ügye az iskolai nyelvhelyességi törekvések továbbá a közművelődési nyelvvédő mozgalmak folytán az érdeklődés előterébe került. Mindezek a nyelvtisztasági törekvések — talán tudattalanul is — abból a belátásból származnak, hogy a nyelv az emberi művelődés egyik legősibb megnyilvánulása, sőt a legalapvetőbb tényezője. A nyelv minden gondolati termék forgalmának országútja, s a szellemi értékközlés követítő eszköze. Ezért minden irodalmilag igényes nemzetnek ösztönös vágya a nyelv tisztaságát megővni és helyes használatára ügyelni.

A nyelvvédők feladata azonban — sok példa igazolja — igen kényes.